

Lesbrief Cultuurstudies

Het Onafhankelijkheidsplein en cultuurbeleving

Inhoud

Begrippenlijst

Het Onafhankelijkheidsplein en cultuurbeleving in Suriname	2
Opdracht 1: Cultuurbeleving - Algemeen.....	4
Opdracht 2: Het Onafhankelijkheidsplein en cultuurbeleving vóór de Onafhankelijkheid	5
De Onafhankelijkheid van Suriname.....	7
Opdracht 3: De Onafhankelijkheid van Suriname en cultuurbeleving	7
Viering 1 juli Afschaffing van de slavernij: Emancipatie, Keti Koti.....	10
Opdracht 4: 1 juli Keti Koti viering rond het Onafhankelijkheidsplein.....	10
Informatiepunten in Paramaribo.....	13

Begrippenlijst

Cultuurbeleving: Het stimuleren van bewustwording, kritisch denken en creatief beleven van onderdelen van je cultuur en het actief deelnemen aan de verdere ontwikkeling ervan.

Historische binnenstad: afgebakend deel van het oude stadscentrum met zijn historisch stratenpatroon, relatie tot de historische bebouwing. Het is in het noorden begrensd door de *van* Rooseveltkade en de Sommelsdijckse Kreek, in het westen door de Tourtonnelaan, Klipstenenstraat en Heiligenweg en in het zuiden en oosten door de Waterkant langs de oever van de Surinamerivier

Monument: Monumenten zijn standbeelden, gedenktekens of gebouwen met cultuurhistorische of wetenschappelijke waarde. Ze bevatten herinneringen aan bepaalde personen of belangrijke gebeurtenissen.

Immaterieel erfgoed: het niet tastbaar levend erfgoed van een groep mensen of een volk.

Proclameren: afkondigen, uitroepen

Het Onafhankelijkheidsplein en cultuurbeleving in Suriname

De lesbrief Cultuurstudies gaat voornamelijk over tradities en gebruiken. Tradities behoren tot het immaterieel cultureel erfgoed.

In deze lesbrief wordt cultuurbeleving bekeken via de periode vóór de Onafhankelijkheid en de periode er ná.

Het Onafhankelijkheidsplein vóór de Onafhankelijkheid

Het Onafhankelijkheidsplein is het centrale plein in Paramaribo, de hoofdstad van Suriname. Het vormt het hart van Suriname en ligt in de historische binnenstad. Het Onafhankelijkheidsplein had vroeger andere namen zoals het 'Oranjeplein' en later het 'Gouvernementsplein.'

Al vanaf de 17^e eeuw tot aan de onafhankelijkheid in 1975, neemt het Onafhankelijkheidsplein een centrale plaats in, in de cultuurbeleving in Suriname. Verschillende gedenkwaardige momenten worden daar gevierd en de gemeenschap komt hier samen. In de koloniale periode en de periode vóór de Onafhankelijkheid, waren de gedenkwaardige dagen: de viering van Koninginnedag en de viering van Emancipatie op 1 juli. Bij deze gelegenheden trok de bevolking in grote getale naar het Plein om feest te vieren. Ten tijde van koningin Wilhelmina viel Koninginnedag, de jaardag van de koningin, op 31 augustus. Bij koningin Juliana viel dat op 30 april. Het beeld van koningin Wilhelmina heeft jarenlang op het Onafhankelijkheidsplein gestaan. Nu staat het op Fort Zeelandia. Op Koninginnedag en bij de viering

van Emancipatie waren er roeiwedstrijden op de rivier. Ook waren er rondmarsen van de militairen waarbij het publiek meeliep.

Militaire parades waren er ook bij gelegenheid van het bezoek van de koning of van andere hoge gasten uit Nederland.

Rond het Onafhankelijkheidsplein staan vele historische gebouwen en monumenten. Het belangrijkste is het Presidentieel Paleis welke in de koloniale tijd werd gebouwd als Gouverneurshuis. Verder zijn er het Torengedouw (ministerie van Financiën) het Hof van Justitie, het Hoekhuis en de Dixiebar. Achter het Onafhankelijkheidsplein ligt het Fort Zeelandia met de bijbehorende officierswoningen en het Surinaams Museum. Vóór de Onafhankelijkheid van ons land woonden hoge militaire officieren met hun gezinnen in deze woningen.

Het Onafhankelijkheidsplein na 1975

Na de onafhankelijkheid van Suriname en de culturele bewustwording van het volk, begon het Plein als locatie steeds een belangrijkere rol te spelen in de cultuurbeleving van Suriname. Het is langzamerhand een plek geworden waar steeds meer culturele activiteiten plaatsvinden, zoals: de viering van de Onafhankelijkheidsdag op 25 november, de Nationale Dag der Inheemsen op 9 augustus, de Switi Watra (kruidenbad) op Oudjaar, de Volkskerstzang, Divali, zangvogelbijeenkomsten en –wedstrijden, de start en finish van de autorally's, de finish van de 1 july zwemmarathon, de start en finish van bepaalde renwedstrijden en trimlopen. Bij al deze gelegenheden komen vele mensen bij elkaar, van alle bevolkingsgroepen. Het saamhorigheidsgevoel, het eenheidsgevoel is dan heel sterk. Er zijn diverse cultuuruitingen te zien: muziek, dans, eten, kleding, kunstnijverheid etc. De culturele diversiteit van ons land komt goed tot uiting.

Opdracht 1 Cultuurbeleving algemeen

Voor : Leerlingen VOJ (voortgezet onderwijs junioren)

Thema : Immaterieel erfgoed

Past bij : Geschiedenis

Uitvoering: Thuis en op school

Benodigde materialen

Boeken, kranten, computer, etc.

A3 papier

Tijdsduur

Minimaal 2x 1,5 uren

De leerlingen maken kennis met elkaars cultuurbeleving.

Lesdoelen

De leerlingen kunnen zich verdiepen in hun eigen cultuurbeleving

De leerlingen maken kennis met elkaars cultuurbeleving.

De leerlingen kunnen belangrijke gebeurtenissen uit hun eigen cultuurbeleving aan elkaar vertellen.

Zij kunnen uitleggen waarom zij deze gebeurtenissen zo belangrijk vinden.

Kernbegrippen

Immaterieel erfgoed, cultuurbeleving, gedenkwaardige dagen.

1. Verzamel kennis

De leerlingen zoeken gebeurtenissen over cultuurbeleving van hun eigen omgeving op. Zij maken gebruik van boeken, kranten, internet of interviewen ouders, grootouders.

2. Actie

De leerlingen zetten de presentatie in elkaar.

3. Show het

Maak een poster "Cultuurbeleving bij mij thuis", hang de poster in het leslokaal op. Bespreek het verhaal rondom de poster waarbij duidelijk wordt aan welke vormen van cultuurbeleving jij meedoet en waarom je het zo belangrijk vindt.

Wat heb je geleerd? Is er iets wat je helemaal niet verwacht had?

Zijn er andere vormen van cultuurbeleving die je graag uitgebreider zou willen bekijken?

Aanbevolen literatuur

Binnendijk van, Chandra en Faber P. , Sranan. Cultuur in Suriname, Rotterdam 1992

Helman, A. , Cultureel Mozaïek van Suriname, De Walburg Pers Zutphen 1975

Attema, Ypie, Monumentengids van Paramaribo, Zutphen 1981.

Groll, C.L. Temminck et al, de architectuur van Suriname 1667-1930, Zutphen 1973.

Opdracht 2 Het Onafhankelijkheidsplein en cultuurbeleving vóór de Onafhankelijkheid

Voor : Leerlingen VOJ (voortgezet onderwijs junioren)

Thema : Immaterieel erfgoed

Past bij : Geschiedenis

Uitvoering: Thuis en op school

Benodigde materialen: boeken, kranten, computer, etc.

A3 papier

Tijdsduur

Minimaal 2x 1,5 uren

Lesdoelen

De leerlingen maken kennis met de cultuurbeleving rond het Onafhankelijkheidsplein in de periode vóór de Onafhankelijkheid.

De leerlingen kunnen belangrijke gebeurtenissen en momenten in de geschiedenis van het Onafhankelijkheidsplein noemen.

Zij kunnen bepaalde vormen van cultuurbeleving rond het Onafhankelijkheidsplein in de periode vóór de Onafhankelijkheid bespreken en uitleggen.

Kernbegrippen

Onafhankelijkheidsplein, koloniale periode, cultuurbeleving, gedenkwaardige dagen.

1. Verzamel kennis

De leerlingen verzamelen informatie over de cultuurbeleving rond het Onafhankelijkheidsplein in de periode vóór de Onafhankelijkheid. De leerlingen kunnen hiervoor gebruik maken van boeken, kranten, internet of interviewen ouders, grootouders.

2. Actie

De leerlingen maken een poster over Cultuurbeleving rond het Onafhankelijkheidsplein in de periode vóór de Onafhankelijkheid en bespreken deze poster middels spelvorm, zangvorm of vertelvorm.

3. Show het

Hang de poster in het leslokaal op. Vertel, zing of speel hetgeen op de poster staat. Bespreek de volgende vragen: Wat heb je geleerd? Is er iets wat je helemaal niet verwacht had? Zijn er andere vormen van cultuurbeleving die je graag uitgebreider wil bekijken?

Aanbevolen literatuur

Bakker, Eveline et al., Geschiedenis van Suriname. Van Stam tot Staat. De Walburg Pers Zutphen 1993
Binnendijk van, Chandra en Faber P. , Sranan. Cultuur in Suriname, Rotterdam 1992
Helman, A. , Cultureel Mozaïek van Suriname, De Walburg Pers Zutphen 1975
Dijk van J. et al., Augusta Curiel, Fotografe in Suriname 1904-1937. KIT Publishers
Vink, Steven, Suriname door het oog van Julius Muller. Fotografie 1882-1902. KIT Publishers 1997
Anneke Groeneveld et al., Fotografie in Suriname 1839-1939, Fragment Publishers 1991
website: [www.Flickr.com/photos Stichting Surinaams Museum](http://www.Flickr.com/photos/Stichting_Surinaams_Museum)

De Onafhankelijkheid van Suriname

Suriname is vanaf 1667 tot 25 november 1975 een kolonie geweest van Nederland. Op 25 november 1975 werd Suriname een onafhankelijke republiek. Vanaf die dag werd Suriname een soevereine staat. Het land kreeg ook een nieuwe vlag en een nieuwe grondwet. Suriname verkreeg haar zelfstandigheid onder de regering van Henck Arron. De Onafhankelijkheid werd geproclameerd op 24 november 1975 in een overvol Andre Kamperveen Stadion. De nieuwe vlag werd daarbij gehesen. Het was een heel emotioneel moment. De eerste president werd de heer Johan Ferrier die daarvoor de president van het land was. De volgende dag werd deze dag groots gevierd met culturele activiteiten op en rondom het Onafhankelijkheidsplein. Ter gelegenheid van de Onafhankelijkheid werd de naam Gouvernementsplein veranderd naar Onafhankelijkheidsplein. Er was een grote parade van de militairen en de Politie. Er was ook een Volksreceptie in het Presidentieel Paleis. Op en rondom het plein liepen vele mensen uitgedost in (culturele) kleding, ondermeer in de kleuren van de nieuwe Surinaamse vlag. Er waren culturele optredens en lekker eten en drinken was overal te krijgen. Surinaamse vaderlandslievende muziek was overal te horen, ook dagen ervoor op de radio en televisie.

Er werd veel aandacht besteed aan de Surinaamse vlag en aan het Volkslied als nationale symbolen. Aan jongeren werd geleerd respect te hebben voor deze nationale symbolen. In die dagen hadden ook verschillende personen ervoor gekozen om hun eigen bedrijf of vereniging op te richten, om zelf invulling te geven aan het gevoel van zelfstandig zijn. De dichter Trefossa (Henny de Ziel) bedacht een eigen naam voor zelfstandigheid: Srefidensi. Reeds vele jaren wordt ter gelegenheid van de Onafhankelijkheid de Srefidensi Trimloop gehouden.

Opdracht 3 De Onafhankelijkheid van Suriname en cultuurbeleving

Voor : Leerlingen VOJ (voortgezet onderwijs junioren)

Thema : Immaterieel erfgoed
Past bij : Geschiedenis
Uitvoering: Thuis en op school

Benodigde materialen: boeken, kranten, computer, etc.

Tijdsduur

Minimaal 2x 1,5 uren

De leerlingen maken kennis met de geschiedenis van de Onafhankelijkheid van Suriname en de cultuurbeleving eromheen.

Lesdoelen

De leerlingen kunnen, op basis van verzamelde informatie over de Onafhankelijkheidsviering, een lied verhaal of gedicht maken.

Zij kunnen bepaalde vormen van cultuurbeleving rond de Onafhankelijkheidsviering op het Plein benoemen.

Kernbegrippen

Onafhankelijkheid, soevereine staat, de Surinaamse vlag, het Surinaams Volkslied, nationale symbolen, cultuurbeleving.

1. Verzamel kennis

De leerlingen, in groepjes van 4 - 5 zoeken informatie over de Onafhankelijkheid van Suriname en gaan op zoek naar liederen, verhalen en dergelijke, ter inspiratie. Zij maken gebruik van boeken, kranten, Internet, radio - en tv stations, of interviewen ouders, grootouders en/of culturele organisaties

2. Actie

De leerlingen maken in groepsverband een lied, gedicht of verhaal met als thema onafhankelijkheid.

3. Show het

Zing of presenteer een lied, gedicht of verhaal welke gaat over de Onafhankelijkheid of welke de liefde voor het land Suriname bezingt. Maak gebruik van het schoolbord of ander meegenomen materiaal. Bespreek aan het einde wat je uit deze opdracht geleerd hebt.

Aanbevolen literatuur

Bakker, Eveline et al., Geschiedenis van Suriname. Van Stam tot Staat. De Walburg Pers Zutphen 1993
Knipseldocumentatie afdeling Cultuurstudies, Fort Zeelandia.

Muziek CD Sranan Mamio. Diversity in Sound 1995, afdeling Cultuurstudies

Muziek CD Sranan Gowtoe. Disco Amigo.

Viering 1 juli afschaffing van de slavernij: Emancipatie, Keti Koti

Op 1 juli 1863 werd de slavernij in Suriname afgeschaft. Alle tot slaaf gemaakten werden toen vrije mensen. Zij moesten echter nog 10 jaar lang verplicht onder Staatstoezicht werken op de plantages, als loonarbeiders. De plantage eigenaren kregen voor elke vrijgemaakte slaaf 300 gulden schadevergoeding van de Nederlandse regering. De vrijgemaakten kregen geen enkele vorm van schadevergoeding. 1 juli 1863 was voor alle tot slaaf gemaakten een dag van grote feestvreugde. Overal in het land begonnen zij de dag met het bezoeken van de kerk, in hun mooiste zondagskleren. Op de plantages hielden zij hun kerkdiensten aan huis. Daarna gingen zij wandelen en feesten. Velen liepen in optocht van de kerken naar het toenmalige Gouvernementsplein waar zij de gouverneur hun dank betuigden. De viering van de Emancipatie, oftewel Keti Koti, is altijd een grootse viering gebleven. Op het Onafhankelijkheidsplein komen mensen wandelen in hun mooiste kleren. Velen dragen de koto en angisa, de kleding van de Creoolse vrouw, ook mensen van andere bevolkingsgroepen. De attracties zijn lekker eten en drinken en culturele optredens, op het Plein en in de Palmentuin. Reeds een aantal jaren wordt Keti Koti ook in het Fort Zeelandia gehouden met de Taki Tangi dankdienst van de organisatie NAKS. De jaarlijkse 1 Juli Zwemmarathon begint op die dag heel vroeg op Domburg en eindigt midden op de dag bij de Marinetrapp aan de Waterkant, dicht bij het Onafhankelijkheidsplein.

Opdracht 4 1 Juli Keti Koti viering rond het Onafhankelijkheidsplein

- Voor** : Leerlingen VOJ (voortgezet onderwijs junioren)
Thema : Immaterieel erfgoed
Past bij : Geschiedenis

Uitvoering: Thuis en op school

Benodigde materialen: boeken, kranten, computer, etc.

Tijdsduur

Minimaal 2x 1,5 uren

Lesdoel

De leerlingen maken kennis met de herdenking van Emancipatie en de cultuurbeleving ervan rond het Onafhankelijkheidsplein.

De leerlingen kunnen belangrijke gebeurtenissen over de afschaffing van de slavernij benoemen en bespreken.

Zij kunnen uitleg geven over bepaalde vormen van cultuurbeleving bij de Emancipatieviering rond het Onafhankelijkheidsplein.

Kernbegrippen

Emancipatie, Keti Koti, vrijheid, cultuurbeleving, koto en angisa.

1. Verzamel kennis

De leerlingen gaan in drie groepen op zoek naar informatie over de afschaffing van de slavernij en over de manier waarop dat gevierd werd.

Zij zoeken informatie over de koto en angisa. Zij maken gebruik van boeken, kranten, internet of interviewen ouders, grootouders of culturele organisaties zoals de theatergroep NAKS.

2. Actie

Tijdens de les zetten de 3 groepen hun presentatie in elkaar.

3. Show het

Groep 1: Presenteer een rollenspel over afschaffing van de slavernij.

Groep 2: Maak een poster "Cultuurbeleving rond het Onafhankelijkheidsplein op 1 juli Keti Koti", hang de poster in het leslokaal op.

Groep 3: Presenteer je eigen angisa en odo nieuwe stijl.

Aanbevolen literatuur

Bakker, Eveline et al., Geschiedenis van Suriname. Van Stam tot Staat. De Walburg Pers Zutphen 1993

Willemsen, Glenn, Dagen van gejuich en gejubel. Amrit/Ninsee 2006

Binnendijk van, Chandra en Faber P. , Sranan. Cultuur in Suriname, Rotterdam 1992

Helman, A. , Cultureel Mozaïek van Suriname, De Walburg Pers Zutphen 1975

Russel van-Henar, Christiëne, Angisa Tori: de geheimtaal van Suriname's hoofddoeken. 2008

Henar-Hewitt, Ilse, Surinaamse koto's en angisa's. Offsetdrukkerij Westfort 1990.

Informatiepunten in Paramaribo

Afdeling Cultuurstudies

Zeelandiaweg 3, Fort Zeelandia
473725 - 473292

Stichting Gebouwd Erfgoed Suriname

Zeelandiaweg 7, Fort Zeelandia
<http://sges.heritagesuriname.org/>

Surinaams Museum-Fort Zeelandia en bibliotheek

Museum: Abraham Crijnssenweg 1, Fort Zeelandia
Bibliotheek: Commewijnestraat 18
<http://amazonian-museum-network.org/nl/amazone-museum/stichting-surinaams-museum-nl>

Nationaal Archief Suriname

Jagernath Lachmonstraat 174
<http://www.nationaalarchief.sr/>

Cultureel Centrum Suriname (bibliotheek)

Henck Arronstraat 112-114

Onderwijsbibliotheek

Passiebloemstraat
Informatiepunten in Commewijne

Openluchtmuseum Fort Nieuw Amsterdam

Wilhelminastraat, Nieuw Amsterdam, Commewijne
<http://www.fortnieuwamsterdam.com/>

Districtcommissariaat Commewijne

Districtscommissaris: Dhr. Remy Pollack
Wilhelminastraat 1, Nieuw Amsterdam
Telefoon: 0322280/0322254/0322260
Fax: 0322230
Informatiepunten in Coronie

Districtcommissariaat Coronie

Districtscommissaris: Dhr. Aroenkoemar Ramdhani
Adres: Friendship
Telefoon: 0235160 / 0235129
Fax: 0235114

Informatiepunten in Nickerie

Districtscommissariaat Nickerie
Districtscommissaris: Wedperkash Joeloem Singh

Adres: R. Bharosstraat 68
Telefoon: 0231712